Vurderinger knyttet til samiske hensyn

Et grunnleggende hensyn for fiskeriforvaltningen er den skal bidra til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur. Fiskeridirektoratet og Sametinget kom i møte 26. mai 2026 til at det skal arbeides videre med å synliggjøre vurderinger av reguleringens betydning for samisk bruk og samiske lokalsamfunn.

Det er svært krevende å vurdere hvordan reguleringene og de øvrige forhold påvirker samiske hensyn. Det er rimelig å anta at mange samiske fiskere er involvert i fisket etter torsk, både i åpen og lukket gruppe, der det har vært en kvotenedgang. Samiske aktører som er bosatt i Finnmark deltar trolig i utstrakt grad også i kongekrabbefisket. I andre fylker er trolig fiskeriene etter kveite, blåkveite, brosme, lange, reke med mer relevante.

For å belyse hvordan reguleringen og kvotenedgangen har påvirket samiske fiskere, vil Fiskeridirektoratet ta for seg kvote- og prisutviklingen i utvalgte fiskerier som anses viktige for samiske fiskere. Redegjørelsen vil kunne belyse inntektspotensialet for samiske fiskere.

Lønnsomheten i disse fiskeriene vil påvirkes av en rekke forhold, herunder spesielt prisutviklingen og kvotesituasjonen, men også forhold som tilgjengeligheten av de ulike artene, hvor fiskeren velger å fiske, tekniske begrensninger for fartøyet, samt fiskerens egne forutsetninger.

Inntektspotensialet som skisseres under vil imidlertid også påvirkes av forholdene nevnt over. Det tas utgangspunkt i deltagelse i åpen gruppe, da inntektspotensialet for en aktør i lukket gruppe er vesentlig større.

Økning av deltakelse i Finnmark og ande områder med tilgang på kystfiskekvote

En arbeidsgruppe oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet publiserte 23. juni 2026 en rapport om åpen gruppe i torskefiske i nord. Rapporten tar blant annet for seg deltakelse og utvikling av fiskeriene i flere regioner nord for 62 grader nord. Funnene i rapporten som gjelder utviklingen i noen av områdene er spesielt relevante for å belyse utviklingen også for noen samiske fiskere. Figur 13 i rapporten viser utviklingen i deltagelsen i åpen gruppe for Finnmark, andre områder med kystfiskekvote og ulike regioner uten kystfiskekvote. Det er her tatt utgangspunkt i antall fartøy i 2014. Finnmark har hatt en svært sterk vekst i deltagelsen. Øvrige med kystfiskekvote hadde en viss økning i starten av perioden og har falt tilbake om lag til utgangspunktet, mens øvrige uten kystfiskekvote har gått betydelig tilbake. An denne kan det utledes at det har vært mest attraktivt å etablere seg som fisker i åpen gruppe i Finnmark .

Relevante fiskerier

Arbeidsgruppen tok også for seg hvilke fiskerier fartøyene fra ulike regioner deltok i, og mengden som ble fisket i 2024. Regionene var inndelt i Finnmark, øvrige områder med

kystfiskekvote (kalt «Rest-STN») og øvrige i Lofoten, Vesterålen og Troms uten kystfiskekvote (LoVeSeTos). Torsk er den viktigste arten i mengde. Fartøyene fra områdene med kystfiskekvote fisket mer torsk, mens fartøyene utenfor Finnmark fisket noe mer sei. Bare fartøy fra Finnmark har levert kongekrabbe.

Tabell 1 Utdrag fra Tabell 3 i arbeidsgruppens rapport. Fangst av utvalgte arter i 2024 i tonn for fartøy registrert i ulike regioner.

	Finnmark	Rest-STN	LoVeSeTos
Torsk	10,3	8,7	5,3
Hyse	1,5	0,8	1,2
Sei	1,2	4,3	3,0
Kongekrabbe	0,84		
Kveite	0,55	0,43	0,46
Brosme	0,47	0,27	0,30
Blåkveite	0,34	0,24	0,36
Rognkjeks	0,28	0,25	0,36

Vurdering av inntektspotensial

Inntektspotensialet påvirkes primært av mengden som kan leveres og prisene som oppnås. For torsk og kongekrabbe er det tatt utgangspunkt i garanterte kvoter og kystfisketillegg. For sei og hyse er det antatt fiske av to tonn hvert av årene. Prisene er gjennomsnittspriser oppnådd av fartøy under 11 m faktisk lengde fra Finnmark, Troms og Nordland. Det kan være variasjoner i både fangstmengde og priser mellom fartøy.

Prisene gikk betydelig opp fra 2025 til 2026 for artene som er undersøkt. Samtidig gikk kvotene for torsk og kongekrabbe betydelig ned. Fartøyene i åpen gruppe hadde fritt fiske for hyse og sei, men det er store variasjoner i utnyttelsen av denne muligheten. I tillegg har en del mulighet til å utnytte ferskfiskordningen, dette er ikke hensyntatt.

Under disse forutsetningene kommer inntektspotensialet for 2025 og 2026 henholdsvis 1 267 000 kr og 1 009 000 kr:

Tabell 2 Fangstmengde, pris og fangstverdi for et tenkt fartøy i åpen gruppe

	Fangst (tonn)	Pris (kr/kg)	Verdi (1000 kr)

	2025	2026	2025	2026	2025	2026
Torsk						
Garantert kvote	6,4	4,8	47,6	62,2	305	299
Maksimalkvote	8,0					
Kystfiskeordning	5,0	3,5			238	218
Kongekrabbe						
Lytefri hann	1,22	0,7	455,5	481,1	556	337
Skadd	18 %	19 %			100	64
Hyse			18,1	23,3	36	47
Sei			16,2	22,5	32	45
Sum					**1267**	**1009**

Samlet sett ser det ut for at den antatte fangstverdien er noe redusert i 2026. Dette har primært sammenheng med redusert kongekrabbekvote. Reduksjonen i torskekvote veies tilnærmet fullt ut av prisoppgangen.

Gjennomsnittsfartøyet har relativt liten fangst av de øvrige artene. Det er også relativt små prisendringer for disse mellom de to årene. Samtidig er det et betydelige muligheter for økte inntekter for fartøy som utnytter fiskemulighetene fullt ut. Blåkveite kunne bidratt bidra med om lag 10 tonn og om lag 600 000 kr i fangstinntekt. Fire tonn kveite ville bidratt med om lag 300 000 kr.

Oppsummering

Som redegjørelsen over viser, er fisket etter kongekrabbe og torsk de to klart viktigste inntektskildene for gjennomsnittsfartøyet. Torskekvotene har blitt sterkt redusert de seneste årene. Fra 2025 til 2026 bidro imidlertid prisoppgang til å tilnærmet kompensere fullt ut for kvotenedgangen. Samtidig har det vært betydelig prisoppgang for sei og hyse, der det er et fritt fiske, som gir gode muligheter for fiskere som ønsker økt omsetning. Kvotene for 2027 er enda ikke fastsatt, men det ventes økte kvoter for torsk, noe som antakelig vil gi en positiv effekt for samiske fiskere. Når det gjelder sei vil totalkvoten trolig reduseres kraftig, men for åpen gruppe vil dette trolig bare medføre begrensninger for et relativt lite antall fartøy som utgjør de aller mest aktive innenfor dette fiskeriet